

La mort del geni

Salvador Dalí ha estat al llarg de la seva vida una persona extravagant i un artista polèmic. Davant la seva mort, els especialistes i els amics valoren l'obra del qui va ser més que un home, un geni.

Joan Guitart. Conseller de Cultura

La persona de Salvador Dalí i el seu personatge, l'home i l'artista que en ell conviuen indistriablement, la seva personalitat singular i gegantina, genial i provocadora tenen una dimensió, una grandesa que ultrapassa els límits estrictes de la seva època. Salvador Dalí ha superat les lleis del temps i ja forma part del patrimoni de la història. Dalí és irrepetible. Amb Salvador Dalí l'art de Catalunya ha arribat a tots els racons del món.

Marta Pessarrodona

Fa molts anys que m'he adonat que Salvador Dalí és un dels catalans més imaginatius del nostre segle. També, un gran artista, dic *artista* i no pintor perquè no penso només en les seves teles, que, per cert, he vist per tot el món que conec (i que és, naturalment, limitat), sinó també en els seus textos, films, i en la *performance* que ha fet de la seva pròpia vida.

Amb aquest tarannà, ja es comprendrà que no em sento gens autoritzada a jutjar les seves manifestacions franquistes o, més recentment, monàrquiques o, també, les vegades que ha oblidat un cert catalanisme (sense prejuració). Si bé Isak Dinesen ens ha explicat en un conte que un artista no és mai pobre, també em decanto per creure que el públic li devem molt, a l'artista, una característica que fa balders els retrets.

Pel que fa la darrera etapa de Dalí, dissortadament, no he oblidat un magnífic *paper* de Montserrat Roig, a propòsit del traspàs de Lola Anglada. Roig meditava sobre la senzillesa que havia envoltat la trobada amb la *desconeguda* foixana d'aquesta gran artista —Anglada— que no havia, però, provat les mels del triomf internacional i la parafernàlia que envoltava la malaltia de Dalí en aquest moment. El mateix podríem dir ara. I agrair de passada, que Catalunya sigui un país on ha nascut tant una Lola Anglada com un Salvador Dalí.

Cesáreo Rodríguez Aguilera: Senador (PSOE). Crític d'art

En tot cas, jo penso que Dalí és una figura d'importància excepcional dins de l'art contemporani, sobretot per la seva aportació al moviment surrealista durant els anys 20-30, que és al meu parer quan fa la seva obra més important. De tota manera, és una figura històrica de la qual s'ha de fer una anàlisi molt més detallada del que són aquestes poques paraules, que jo ja he publicat en la meua obra, sobre el pintor, traduïda a diversos idiomes.

Joaquim Ferrer

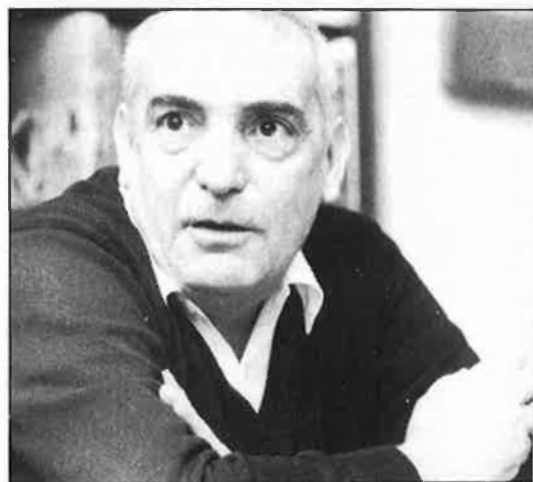
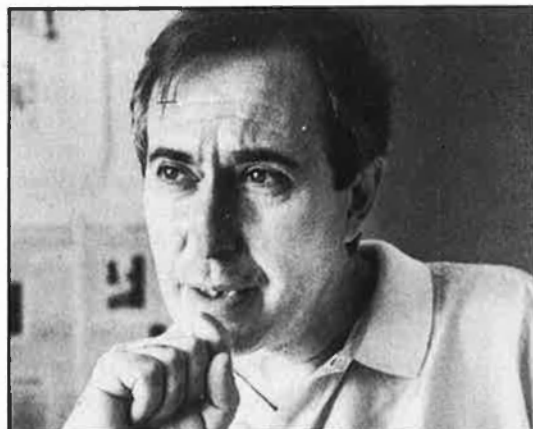
Ha estat un artista capaç de crear un món produït per la seva sensibilitat. Des del meu punt de vista identificat amb el Cap de Creus, amb la geografia imponent i rebel del Cap de Creus, que crec que explica molt la seva sensibilitat. És un punt de referència en unes determinades etapes de l'art universal. Aquest món que ell es va crear, el va saber amanir amb una molt particular forma de fer i un gran sentit de les relacions públiques, un gran sentit de l'espectacle.

En Dalí hi havia com a mínim dos personatges, un que és el gran artista i dos, l'home, gran expert de les relacions públiques. Ara que és inevitable fer un cert balanç, naturalment el que queda per a la història és el seu perfil artístic. Cal recordar que el museu de Figueres és un dels més visitats de Catalunya i que lògicament això continuarà passant durant anys i anys perquè el que interessa i interessarà al públic serà la seva gran qualitat com a artista.

Manuel Valdés, pintor

Salvador Dalí és, sens dubte, un pintor controvertit. En la meua opinió, només una part de la seua primera obra és bona. Després es comercialitza, es trenca artísticament. Entra en una dinàmica menys interessant.

Ell i Miró són dos pintors surrealistes que tenen el seu lloc en el món de l'art. Els dos fan coses molt diferents amb la pintura, però hem de reconèixer

De dalt a baix, Joaquim Ferrer, Manuel Valdés, Aguilera, Cerni i Carmen Calvo.

que tenen un punt de referència tant a nivell nacional com internacional.

Vicent Agullera Cerni, crític d'art

L'art de Dalí és molt representatiu dins el corrent surrealista. És un artista fonamental de la pintura contemporània. La repercussió de les seues obres és molt important. Crec que la seua personalitat i les seues pintures són una bona clau per entendre el segle XX i el seu art.

Pilar Pedraza, professora d'Art

Dalí és la figura cimera del surrealisme. Encara que des del punt de vista de la forma no entraria en l'avantguarda històrica, sinó en una línia hipersurrealista. Crec que és una de les grans figures internacionals de l'art. La seua aportació ha estat considerable i ha marcat escola.

Vicenta Pastor, directora del Centre Eusebi Sempere

L'aportació més important d'aquest pintor és la seua gran imaginació. Una imaginació personal i desbordant que ha deixat reflectida en la iconografia. Dalí ha tractat temes variats, ha treballat molt en el subconscient. La seua tècnica és molt acadèmica, molt conservadora. Això es veu en la cura que sempre ha tingut amb les teles en què ha treballat, en la preparació de la pintura. No obstant, això no ha influït en el tractament, lliure i imaginatiu, que després ha donat a les seues obres. En la meua opinió, Dalí ha volgut que els seus temes tingueren una narració, la seua pintura és en alguns aspectes narrativa.

Cal destacar també la seua personalitat, el seu divisme. En ell hi havia una dualitat constant. D'una banda, estava el Dalí místic i sobri, i de l'altra, la seua projecció pública que tot el món sap.

Carmen Calvo, pintora

L'obra de Dalí és molt interessant només en la seua primera etapa. Ell i tot el grup de surrealistes han aportat molt a l'art pictòric, però la seua segona etapa artística no m'arriba a motivar. Pense que en l'obra de Dalí hi ha una pèrdua progressiva. A mi, personalment, aquest pintor no m'interessa, les seues últimes obres no em diuen res. □

L'ESTAT I CATALUNYA EN PODRIEN SER ELS MÉS BENEFICIATS

L'herència del surrealista

Totes les fonts consultades per aquest setmanari coincideixen a assenyalar que l'estat espanyol i Catalunya seran els principals beneficiaris del testament del pintor Salvador Dalí.

Encarna Pasqual

El patrimoni de Dalí, tal com es coneix fins ara, és de 149 olis, 57 retornats de l'estranger i 92 pintats entre 1981 i 1983, entre 2.000 i 6.000 dibuixos, aquarel·les i altres objectes, comptes bancaris a Suïssa i les finques de Púbol i Portlligat.

Per la seua part, la Fundació Gala-Salvador Dalí, integrada per 23 membres —13 designats pel pintor, 3 per la Generalitat, 3 pel govern central, 2 per l'Ajuntament de Figueres i pel de Cadaqués, quedaria com a propietària de 85 pintures, 28 dibuixos i un bon nombre d'escultures i altres objectes fins arribar a 621 peces, la majoria d'altres autors. Cal tenir en compte que l'escriptura d'aquesta fundació consta d'una disposició segons la qual bona part de la seua capacitat executiva està en mans de les tres persones que en els últims anys tenien la confiança de l'artista, l'advocat madrileny Miguel Doménech, el pintor Antoni Pixot i el fotògraf francès Robert Decharnes.

Entre les persones que podrien reclamar part del patrimoni de Dalí hi ha Cécile Eluard i Anna Maria Dalí. Cécile Eluard, filla de Gala i el poeta francès Paul Eluard, ja reclamà quan morí la seua mare i aquesta decidí deixar els seus béns a l'estat, el poble català i el mateix Salvador Dalí, la legítima que li corresponia.

En aquells moments, i amb la intenció que Cécile no posara entrebancs a les decisions de Gala, es va negociar un conveni —amb el coneixement de Madrid i la Generalitat— segons el qual va rebre quadres de Chirico, Picasso i Dalí, com també dibuixos, olis, estudis, aquarel·les i objectes propietat de la seua mare. També li foren concedits 50 milions de pessetes i accions per una suma no inferior als dos milions de dòlars.

Aquest conveni, durament criticat, fou negociat per Miguel Doménech —membre vitalici de la Fundació Gala-Salvador Dalí.

D'Anna Maria Dalí, que repetidament ha declarat que el seu germà no té capacitat per a decidir i que viu empresonat per alguns interessats, no s'es-

Museu Dalí de Figueres.

peren accions puntuals contra la voluntat del pintor. Allunyada de l'artista des de fa anys, viu sola i no s'ha interessat mai pels diners que unes bones relacions amb el seu germà li haurien pogut reportar.

Encara que, per la seua part, Dalí també ha desautoritzat Anna Maria, acusant-la d'haver especulat materialment i sentimentalment amb el seu nom i d'haver venut quadres sense el seu permís, el fet cert és que, de la mateixa manera que l'Eluard, també ella podria reclamar la legítima.

El repartiment de l'herència del pintor plantejarà també altres problemes. El primer d'ells fa anys que s'arrossega. Fa referència a la situació fiscal poc clara que l'artista ha mantingut i comportarà, segurament, sèries discussions.

El segon, seria el destí dels drets d'autor. En principi, la voluntat oral del pintor és que aquests passen a engròssir els fons de la Fundació Gala-Salvador Dalí. Actualment, l'entitat que gestiona els drets d'autor de Dalí és SPADEM, controlada directament per Robert Decharnes, a què el pintor està vinculat fins l'any 2004. □